КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра кримінального права, процесу та криміналістики

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПП 9. Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Дьоменко Сергій Васильович, професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+380679633722
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	623-117-1375, код доступу wPh41T
E-mail:	zoman2017@ukr.net
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=5512
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	К Безпека та оборона	
Спеціальність	К9 Правоохоронна діяльність	
Освітня програма	Правоохоронна діяльність	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 2, семестр 3	
Цикл підготовки	Професійної підготовки	
Статус дисципліни	Обов’язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	3
	Загальна кількість годин	90
	Аудиторних годин	32
	Лекції	16
	Практичні	16
	Самостійна робота	58
Форма контролю	Залік	
Попередні компоненти (Пререквізити)	Базові знання Загальної та Особливої частин кримінального права. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні. Основи розслідування кримінальних правопорушень	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	Практична підготовка в правоохоронних органах Атестаційний екзамен. Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Навчити правильно кваліфікувати кримінальні правопорушення, розмежовувати суміжні склади, застосовувати кримінальне законодавство й судову практику та готувати обґрунтовані юридичні висновки.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити підстави, принципи та послідовність кримінально-правової кваліфікації;
- навчити встановлювати відповідність між обставинами діяння та ознаками складу кримінального правопорушення;
- відпрацювати застосування правил кваліфікації незакінчених правопорушень, діянь співучасників, множинності та конкуренції норм;
- сформувати навички розмежування суміжних складів і використання судової практики;
- навчити виявляти й виправляти помилки кваліфікації та готувати юридичні висновки;
- розвинути вміння аналізувати причини й умови правопорушень, оцінювати можливі загрози та пропонувати заходи запобігання.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- поняття, підстави, принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень;
- значення об’єктивних і суб’єктивних ознак складу для кваліфікації діяння;
- правила кваліфікації незакінчених правопорушень і діянь, учинених у співучасті;
- особливості кваліфікації за множинності правопорушень і конкуренції кримінально-правових норм;
- критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень;
- значення правових позицій Верховного Суду та стандартів ЄСПЛ для застосування кримінального закону;
- типові помилки кваліфікації та способи їх виправлення;
- вимоги до обґрунтування кваліфікації й підготовки юридичного висновку.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- аналізувати обставини навчальної ситуації та визначати норму кримінального закону, що підлягає застосуванню;
- встановлювати ознаки складу правопорушення й пояснювати їх значення для кваліфікації;
- розмежовувати суміжні склади, вирішувати конкуренцію норм і визначати наявність множинності правопорушень;
- кваліфікувати незакінчене правопорушення та дії кожного зі співучасників;
- використовувати судову практику й стандарти захисту прав людини для обґрунтування рішення;
- складати формулу кваліфікації та письмово пояснювати вибір відповідних статей і частин статей Кримінального кодексу України;
- виявляти помилки кваліфікації та обґрунтовувати їх виправлення;
- готувати юридичні висновки й консультації за матеріалами практичних ситуацій;
- визначати причини й умови правопорушення, прогнозувати подальші дії правопорушника та можливі загрози, пропонувати законні заходи запобігання і припинення.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК 3. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК 5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК 15. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

Програмні результати навчання

РН 5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

РН 8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов’язків.

РН 11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

РН 12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

РН 15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

РН 19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Тема 1. Поняття, підстави, принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 2. Кваліфікація за ознаками об'єкта та об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Тема 3. Кваліфікація за ознаками суб'єкта та суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Тема 4. Кваліфікація незакінчених кримінальних правопорушень і правопорушень, учинених у співучасті.

РОЗДІЛ 2. СКЛАДНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИКА КВАЛІФІКАЦІЇ

Тема 5. Кваліфікація за множинності кримінальних правопорушень і конкуренції кримінально-правових норм.

Тема 6. Особливості кваліфікації окремих категорій кримінальних правопорушень та відмежування суміжних складів.

Тема 7. Практика Верховного Суду та стандарти ЄСПЛ у кримінально-правовій кваліфікації.

Тема 8. Помилки у кваліфікації, їх виправлення та підготовка юридичних висновків.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. **Поточний контроль:** здійснюється протягом семестру під час виконання практичних завдань із кваліфікації діянь, розмежування складів правопорушень, аналізу судових рішень, виправлення помилок та підготовки юридичних висновків.

2. **Семестровий (підсумковий) контроль:** проводиться у формі заліку за накопиченими результатами поточного контролю.

Кожне практичне завдання оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середньозважена з урахуванням вагових коефіцієнтів, наведених у таблиці. Сума вагових коефіцієнтів дорівнює **1,00**.

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці, %
Розділ 1. Загальні правила кримінально-правової кваліфікації			
Практичне завдання 1. Визначення підстав та послідовності кваліфікації	100	0,10	10
Практичне завдання 2. Кваліфікація за об'єктивними ознаками складу	100	0,10	10
Практичне завдання 3. Кваліфікація за ознаками суб'єкта та суб'єктивної сторони	100	0,10	10
Практичне завдання 4. Кваліфікація незакінченого правопорушення та дій співучасників	100	0,10	10
Розділ 2. Складні питання та практика кваліфікації			
Практичне завдання 5. Розмежування множинності правопорушень і конкуренції норм	100	0,15	15
Практичне завдання 6. Кваліфікація правопорушення, оцінювання загроз і вибір заходів запобігання	100	0,15	15
Практичне завдання 7. Аналіз судового рішення та правової позиції	100	0,15	15
Практичне завдання 8. Виправлення помилок кваліфікації та підготовка юридичного висновку й консультації	100	0,15	15
Разом	**100**	1	**100**
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	**До 10 балів**		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Зараховано	Самостійно й правильно кваліфікує діяння, встановлює ознаки складу правопорушення, розмежовує суміжні склади та вирішує конкуренцію норм. Враховує стадію вчинення, співучасть і множинність. Використовує судову практику, виявляє помилки та готує обґрунтований юридичний висновок. Пропонує заходи запобігання правопорушенням з урахуванням причин і можливих загроз.
82–89	B	Зараховано	Правильно визначає норму та пояснює кваліфікацію. Розмежовує склади правопорушень, застосовує правила співучасті й множинності, використовує судову практику. Допускає незначні неточності, які не впливають на правильність рішення.
75–81	C	Зараховано	Переважно правильно кваліфікує діяння та визначає ознаки складу. Допускає окремі помилки в розмежуванні норм, аналізі судової практики або поясненні рішення. Виправляє їх після уточнювальних запитань.
67–74	D	Зараховано	Розв’язує типові завдання за зразком. Визначає основні ознаки складу та правову норму, але потребує допомоги під час вирішення конкуренції норм, кваліфікації співучасті й множинності та підготовки висновку.
60–66	E	Зараховано	Володіє мінімально необхідними знаннями. Визначає основні ознаки діяння та пропонує загалом правильну кваліфікацію нескладної ситуації. Обґрунтування неповне, юридичний висновок потребує уточнення.
35–59	FX	Не зараховано	Допускає суттєві помилки у визначенні ознак складу та виборі норми. Плутає правила кваліфікації, недостатньо аналізує обставини й не обґрунтовує рішення. Завдання потребують істотного доопрацювання.
0–34	F	Не зараховано	Не розрізняє основних ознак складу правопорушення, не може визначити належну норму та пояснити кваліфікацію. Основні завдання не виконані або виконані неправильно.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. *Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог* У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. *Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин* У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється *«Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».* Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Ніколаєнко Т. Б., Омельчук В. А. Кваліфікація кримінальних правопорушень: актуальні проблеми : підручник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2022. 504 с.

2. Сопілко І. М., Лихова С. Я., Куліков О. П. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень : навчальний посібник. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2022. 188 с.

Додаткові

3. Кримінальне право. Загальна частина : навчальний посібник / О. М. Волуйко та ін. Київ : ІВЦ НГУ, 2023. 287 с.

4. Попович О. В., Томаш Л. В. Кваліфікація кримінальних правопорушень : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Чернівці, 2025. 118 с.

Нормативно-правові акти

5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17.

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Законодавство України. Офіційна база Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/.

2. Верховний Суд. Судова практика Касаційного кримінального суду, огляди та правові позиції. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/.

3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/.

4. HUDOC. База практики Європейського суду з прав людини. URL: https://hudoc.echr.coe.int/.

5. Конституційний Суд України. Рішення та юридичні позиції Суду. URL: https://ccu.gov.ua/.